

Acaba içtihat yolu açık olduğu hâlde, büyük fıkıh alimleri neden dolayı içtihat yapmak yerine bir mezhebe tâbi olmayı ve o mezhebin hükümlerini yaymayı tercih ettiler? Onları bu yola sevk eden sebep nedir?

Evvela, fıkıh alimlerimizin bir kısmı içtihat kudretini kendilerinde göremediklerinden, büyük müçtehitleri taklit etmeyi tercih ettiler.

Diğer taraftan; II. asırda müçtehitler her tarafta çoğaldılar. Bir müçtehide tâbi olan ve arkasından giden müminler diğer müçtehitleri yetersiz görmeye, hatta aşırı giderek onlar hakkında yakışsız sözler sarf etmeğe başladılar. Zamanla bu konuşmalar mücadele şekline girdi. Birbirlerine karşı düşmanca tavır takındılar. Müminler arasındaki muhabbet ve hürmet, yerini kin ve nefrete terk etmeye başladı. Bundan dünyevî ve uhrevî zararların doğma tehlikesi başgösterdi. Buna engel olmak için dört imam dışındaki müçtehitler ve onlara tâbi olan alimler, kendi içtihatlarından vazgeçip dört imamın arkasından gitmeyi tercih ettiler. Bu sayede Müslümanlar arasında birlik ve beraberlik sağlandı.

Fıkıh metodolojisi alimlerinden Muhammed Seyyid Efendi, "*Medhal*" adlı eserinde, bu mesele hakkında geniş açıklamalarda bulunmuştur. Bu açıklamaların kısa bir özetini bu günün Türkçesiyle aktarmakta fayda görüyorum.

Fıkıh alimlerinin içtihada girmemelerinin sebepleri:

1. Fıkıh alimlerinin şer-i hükümleri Kur'an ve hadisten doğrudan çıkarmaya muktedir olamamalarıdır.
2. Bazı meselelerde içtihada muktedir olsalar bile, bütün meselelerde içtihat yapma gücüne sahip olmadıkları için bu meselelerde de içtihattan vazgeçip büyük imamlara tâbi olmuşlardır.
3. Alimler arasındaki rekabet ve ayrılık sebebiyle müminler arasındaki birlik ve beraberliğin bozulmaması için bazı zâtlar içtihattan vazgeçmişlerdir.

M. Seyyid Efendi bu noktada İmâm-ı Gazali Hazretlerinin şu ifadelerine yer verir:

"Zihinleri karıştırmaktan başka bir faydası olmayan ve hakikati açıklamaktan ziyade fikirleri yanıltan, karıştıran bu gibi münakaşalara meydan vermemek için, birçok fıkıh alimi içtihadı terk ile dört imamı taklit yolunu tercih ettiler."